

verslag

Betreft Denktank desinformatie bijeenkomst
Vergaderdatum en -tijd 10 december 2020 13.00-14.00
Vergaderplaats Thuis, via Webex
Aanwezig (RIVM), (VWS), (AJN), (Facebook), (CBG), (TNO), (Lareb), (IGJ), (Griepprogramma), en (VWS)
In cc Leden Denktank, VWS
Kopie aan

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

[Redacted]

[Redacted]@minvws.nl

Datum
7 december 2020

Bijlage(n)
1

Aantal pagina's
1

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

1. Structuur en werkwijze Denktank

De vraag is of de huidige opzet (signaleren, zelf reageren) goed is of dat dit anders moet. De signalering gebeurt nu ad hoc; onderling delen (Facebook groep) of doorsturen via mail; de reacties gaan zelfstandig vanuit deelnemers.

- Het delen van misinformatie helpt professionals (bv jeugdartsen) om voorbereid te zijn op vragen in de praktijk, tijdens consulten.
- Signalen vanuit de Denktank zijn waardevol voor aanpak desinformatie (via Facebook of andere social media: corona misinformatie lager zetten in ranking, met link naar juiste sites; expliciete desinformatie verwijderen).
- IGJ kan de desinformatie screenen op overtreding van wetten (geneesmiddelenwet), en doorzetten, bv naar afdeling jeugdzorg, om in netwerk te delen en ook terug te horen of de informatie daar opduikt en wat er mee gebeurt.
- Belangrijk om onderscheid te maken tussen de aanpak van misinformatie (onjuist) en desinformatie (onjuiste informatie met slechte bedoelingen).
- Misinformatie aanpakken kan meestal vanuit onze professionele achtergrond en kennis. Desinformatie aanpakken is lastig; het zijn grotendeels dezelfde mensen die COVID en RVP-complottheorieën verspreiden.
- Onderscheid tussen RVP en COVID-19 vaccinatie:
 - o Bij misinformatie RVP is delen van signalen voldoende (bv van Denktank naar jeugdartsen); artsen reageren vanuit eigen achtergrond, bv tijdens consulten.
 - o Voor COVID-19 is dit moeilijker omdat er veel onbekend is. Veel vragen (bv tav vaccins) zijn nog niet te beantwoorden; duiden of

iets misinformatie of desinformatie is en wat het juiste antwoord is, is soms lastig.

- In verband met COVID-19 vaccinatie komen veel vragen binnen. Belangrijk om te reageren op social media.
- Meer regie lijkt gewenst; goed als er vanuit de Denktank gestuurd kan worden waarop in te zetten en te monitoren welke reacties uitgaan.

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Datum
5 april 2019

Er lijkt dus behoefte aan meer structuur in signalering en betere afstemming onderling van de reacties binnen de Denktank. De behoefte aan input hangt af van het type desinformatie (misinformatie of desinformatie) en het onderwerp (RVP of COVID). Met het oog op de onzekerheden en snelle ontwikkelingen rondom COVID-vaccinaties, samen met de verwachting dat hierover veel mis- en desinformatie zal binnenkomen, is up-to-date informatie rondom COVID-vaccinaties nodig en ook duiding van berichten in de media (wat is onjuist, waar is een reactie nodig). Er is consensus over de noodzaak tot doorgaan met de denktank, ook richting een nieuw kabinet.

2. Strategie/rol van de Denktank in de aanpak van Desinformatie

Verdere discussie is nodig om meer invulling te geven aan de rol van de (leden van de) Denktank en een gemeenschappelijke strategie te bepalen in de aanpak van Desinformatie.

Een aantal punten zijn in het overleg genoemd:

- Wantrouwen in overheid/RIVM speelt belangrijke rol. Vertrouwen in overheid en vertrouwen in vaccin gaan samen.
- Goed om kennis uit onderzoek naar informatievoorziening t.a.v. vaccinaties te benutten, zoals van [REDACTED] en de gedragsunit RIVM. Bij nieuwe vaccinaties speelt onzekerheid/onbekendheid/nieuwe doelgroep een rol. Twijfelaars zijn vatbaar voor desinformatie. Geïnformeerde keuze bevorderen, en mensen weerbaar maken tegen contra-informatie.
- Oprechte zorgen rondom COVID-vaccinatie moeten we serieus nemen.
- Toon aanpassen: soms mag het best hard bij duidelijke desinformatie (Bill Gates en chip in vaccin), maar bij twijfelaars wel empathisch.
- Manier waarop we communiceren, verschillende rollen in debat, sterke punt van denktank: vanuit overheid juiste informatie, maar ook behoefte aan andere personen/kanalen om meet gevoelsmatig te reageren, rekening houden met vragen en onzekerheid.

VWS en RIVM zullen verder denken over concrete invulling. Bij verslag zullen we de eerder opgestelde actielijnen en kaders denktank meesturen; deze lijken aan herziening toe.

3. Rol van de Denktank bij desinformatie rondom COVID-19 vaccinatie

Bij agendapunt 1 is al benoemd dat rondom COVID-vaccinatie veel meer misinformatie en desinformatie te verwachten is. Om daar vanuit de Denktank goed op te kunnen reageren is het nodig om meer gestructureerd informatie met elkaar te delen.

Opties die zijn genoemd om meer structuur aan te brengen:

- De signalen ook delen per mail is goed om iedereen op de hoogte te houden; niet iedereen participeert in facebookgroep.
- Op een gemeenschappelijk toegankelijke schijf, bv. google docs, informatie in een database verzamelen: media-berichten en artikelen en vragen/antwoorden tbv. uniforme beantwoording.

- Om een actieve rol te spelen op desinformatie bij COVID-vaccinatie, zullen we vaker bij elkaar moeten komen voor (online) overleg, zodat informatie gedeeld wordt en er een gemeenschappelijk plan van aanpak is.
- Belangrijk om aan te sluiten op publiekscampagne: zorgen dat we mensen goed informeren, ingaan op zorgen die er spelen, informatie op een goede manier brengen; aansluiting zoeken bij Gedragsunit RIVM
- Kennisplatform opzetten: onderzoeksresultaten omzetten in eenvoudige toegankelijke taal.
- Voor plan van aanpak aansluiten bij communicatieplan VWS desinformatie

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Datum
5 april 2019

Dit opzetten vraagt tijd en capaciteit. VWS en RIVM zullen dit verder uitwerken en met een plan komen.

4. Bijeenkomst vaccinatie alliantie (25 januari, 13.30-14.30, online)

Deze vragen zijn blijven staan en sturen we graag rond naar alle leden van de Denktank:

Er is een aparte werksessie voor de Denktank van 1 uur:

- Openbaar voor alle leden van de vaccinatie Alliantie
- Het doel is om als Denktank te laten zien wat we hebben gedaan, waar we nu staan en wat de plannen zijn.
- Voorbeelden geven van de inzet van de Denktank.

We bespreken dat het leuk zou zijn als er een inleidend verhaal komt met daarna verschillende bijdragen van deelnemers aan de denktank over hun bijdrage en goede voorbeelden.

Wie wil dit coördineren? Wie wil een inleidend praatje houden?

Wie wil een korte bijdrage leveren?

Inleidende rol, en begeleiding: graag vanuit iemand anders dan RIVM/VWS, want de vaccinatiealliantie is voor en door het vaccinatieveld.

We horen graag wie dit leuk zou vinden om te doen.